

Sanctiebeschikking

Kenmerk: 712585/716769

Betreft: Sanctiebeschikking KRO-NCRV in verband met het programma *Jinek*.

Sanctiebeschikking van het Commissariaat voor de Media betreffende overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008 door KRO-NCRV in het programma *Jinek*.

A. Aanleiding

1. Op 31 mei 2018 heeft het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) de bijeenkomst '*Vermijdbare uitingen: waar ligt de grens?*' gehouden voor alle hoofden Juridische Zaken van de landelijke publieke media-instellingen. Aanleiding voor deze bijeenkomst was dat het Commissariaat in de periode voor de bijeenkomst heeft vastgesteld dat het verbod op vermijdbare uitingen door de publieke omroepen steeds vaker werd overtreden.
2. Tijdens de bijeenkomst heeft het Commissariaat zijn zorg geuit over de hoeveelheid overtredingen en is het betreffende onderdeel van de Mediawet 2008 uitgebreid besproken en (nogmaals) toegelicht. Ook is tijdens de bijeenkomst aangegeven dat het Commissariaat heeft besloten om in de periode ná de bijeenkomst van 31 mei 2018 bijzondere aandacht te besteden aan controle op de naleving van het verbod op vermijdbare uitingen en dat in het geval van een overtreding passende maatregelen zullen worden genomen. Dit is door het Commissariaat bevestigd bij brief van 31 mei 2018 die na de bijeenkomst aan alle publieke media-instellingen is verzonden.

B. Verloop van de procedure

3. Het Commissariaat heeft onderzoek verricht naar de uitzending van het programma *Jinek* van 19 juli 2018 op mogelijke overtredingen van de Mediawet 2008 door KRO-NCRV. Dit heeft geresulteerd in het onderzoeksrapport van 18 oktober 2018. Dit rapport is als **bijlage 2** aan deze sanctiebeschikking gehecht.
4. Bij brief van 1 november 2018 (kenmerk: 712585/712764) heeft het Commissariaat KRO-NCRV op de hoogte gesteld van het voornemen tot het opleggen van een bestuurlijke boete wegens overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008 door KRO-NCRV in het programma *Jinek*. Daarbij is KRO-NCRV uitgenodigd om schriftelijk of mondeling haar zienswijze naar voren te brengen.
5. Op 20 november 2018 heeft KRO-NCRV haar zienswijze mondeling naar voren gebracht. Het verslag daarvan is als **bijlage 3** aan deze sanctiebeschikking gehecht.

C. Feiten

Omschrijving van het programma Jinek

6. Op de website van de Stichting Nederlandse Publieke Omroep (hierna: de NPO), NPO Start, wordt het programma *Jinek* als volgt omschreven: “[xxx] praat met de hoofdrolspelers uit het nieuws van de afgelopen week over de actualiteit. Journalistieke, scherpe en onderhoudende gesprekken met gasten uit de wereld van politiek, cultuur, sport en samenleving.”
7. De NPO heeft het programma geclassificeerd binnen de zogenoemde crossmediale contentclassificatie als 121 ‘actuele meningsvorming’. De omschrijving hierbij luidt: “Media-aanbod over actuele thema’s en/of waar onderwerpen van politiek, maatschappelijk of economisch belang aan de orde komen.”

Omschrijving van de uitzending van Jinek van 19 juli 2018

8. In de aflevering *Jinek* van 19 juli 2018 was onder meer [xxx] te gast. [xxx] zat bij [xxx] aan tafel om te praten over zijn recente vertrek bij RTL.
9. [xxx] en [xxx] praten over de vrijetijdsbesteding van [xxx] wanneer [xxx] zegt: *‘Iedereen die jou op Instagram volgt, kan ook zien dat je tijd hebt -naast muziek- om te sporten. Laten we daar eens even naar kijken.’* [xxx] reageert hierop: *‘Ah wat onverwacht’* en vervolgens met *‘Hier was ik voor gewaarschuwd’*. Er wordt een filmpje getoond waarin te zien is dat [xxx] aan het sporten is met de mobiele fitnessapparatuur van het merk Disq.
10. Na het zien van het filmpje vraagt [xxx] aan [xxx] *‘Wat ben je precies hier aan het doen? En waarom?’*.
11. [xxx] legt uit: *‘(...) Een Disq is een mobiele gym. En wat het wil zeggen is dat je met twee schijven om je heen en touwtjes die de weerstand bepalen, eigenlijk gewoon thuis op één vierkante meter, of op reis of zelfs op je werk, kan fitnessen. En dat doe je aan de hand van een instructievideo die je dagelijks opgestuurd krijgt.’* Tevens geeft [xxx] aan dat zijn vrouw het boegbeeld is van Disq, dat voornamelijk vrouwen zich aanmelden voor Disq en dat de bedenkers van Disq daarom graag een filmpje van een man wilden.
12. Na het tonen van de video van [xxx] wordt nog enige tijd gesproken over Disq en worden nog twee foto’s van [xxx] getoond waarop te zien is dat hij aan het trainen is met de Disq.
13. Een uitgebreide beschrijving van de uiting in de uitzending van 19 juli 2018 is opgenomen in het onderzoeksrapport van 18 oktober 2018.

D. Wettelijk kader

14. Het wettelijk kader is als **bijlage 1** aan deze sanctiebeschikking gehecht.

E. Zienswijze KRO-NCRV

15. KRO-NCRV heeft haar zienswijze op het voornemen mondeling naar voren gebracht. Zij heeft, samengevat weergegeven, het volgende aangevoerd.

16. KRO-NCRV heeft aangevoerd dat in het rapport ten onrechte staat dat Jinek een "(semi) live programma" is. Het is een live programma en dat is volgens KRO-NCRV van groot belang voor de beoordeling van de uiting. Juist vanwege het feit dat het een dagelijkse live talkshow is, kan niet van de redactie en/of de presentator worden verwacht dat er grondig onderzoek wordt gedaan naar mogelijk gebruikte producten of de achtergrond daarvan, voordat een gast aan tafel bevroegd wordt. Daar is volgens KRO-NCRV geen tijd voor, omdat op de dag zelf bekend wordt welke gasten er zullen aanschuiven en er onder tijdsdruk op de dag zelf naar onderwerpen moet worden gezocht. In het onderhavige geval was bij de redactie bekend dat [xxx] na zijn vertrek bij RTL zich met name had toegelegd op fitness en het draaien van muziek. Op sociale media heeft de redactie gezocht naar een video waarin dit tot uiting kwam. Vervolgens is gekozen voor het betreffende filmpje, omdat [xxx] zichzelf daar presenteert in ontbloot bovenlijf en duidelijk bezig met fitness. Volgens KRO-NCRV heeft de redactie zich niet gerealiseerd dat het fitnessapparaat dat [xxx] daar gebruikt, van een bepaald merk is en heeft de redactie niet onderzocht, noch was zij ervan op de hoogte dat het merk aan de vrouw van [xxx] gelieerd was. Volgens KRO-NCRV kwam dit besef pas op het moment dat [xxx] zelf aan tafel vertelde dat zijn vrouw het boegbeeld is van Disq. Op dat moment heeft de redactie beseft dat Disq een commercieel product is en dat [xxx] geen nadrukkelijke aandacht mocht besteden aan dit product. De redactie heeft op dat moment in het oortje van de presentator van het programma te kennen gegeven dat zij het onderwerp moest afkappen. Volgens KRO-NCRV heeft zij dit gedaan door aan een andere gast aan tafel te vragen of hij ook aan het disqen was en op die manier het onderwerp op een natuurlijke manier af te leiden.
17. Gezien de context van een live talkshow, is er volgens KRO-NCRV geen sprake van het aanprijzen van een product op een overdadige of overdreven wijze. [xxx] was naar zeggen van KRO-NCRV van tevoren geïnstrueerd dat hij geen producten of merken mocht noemen. Nu hij naar aanleiding van het filmpje dit wel deed, heeft de presentator volgens KRO-NCRV tijdig ingegrepen, waardoor de omroep voor wat betreft de uitingen van [xxx] niets kan worden verweten. KRO-NCRV wist immers niet dat Disq een commercieel product was, heeft het filmpje getoond met als doel het leven van [xxx] ná RTL met hem te bespreken en heeft zodra zij wel op de hoogte was van het feit dat het hier om een commercieel product ging, ingegrepen door de presentator te instrueren het onderwerp af te kappen, hetgeen zij vervolgens op adequate wijze heeft gedaan. Onder deze omstandigheden kan KRO-NCRV niet worden verweten dat er sprake is van een vermijdbare uiting en als dat al zo zou zijn, dan betreft het een toegestane vermijdbare uiting, aldus KRO-NCRV.

F. Overwegingen Commissariaat

18. Uit artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008 volgt dat het niet is toegestaan dat het media-aanbod van de publieke mediadiensten vermijdbare uitingen bevat die onmiskenbaar tot gevolg hebben dat de afname van producten of diensten wordt bevorderd. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald in welke gevallen vermijdbare uitingen zijn toegestaan en wanneer uitingen onvermijdbaar zijn. Dit is gebeurd in het Mediabesluit 2008.
19. De NPO heeft *Jinek* aangemerkt als informatief programma. Ook het Commissariaat is van oordeel dat de uitzending van *Jinek* van 19 juli 2018 informatief media-aanbod is. Op media-aanbod van informatieve aard zijn de artikelen 9, eerste lid, en 10, eerste lid, van het Mediabesluit 2008 van toepassing. Op basis van die bepalingen zijn bepaalde

vermijdbare uitingen toegestaan als is voldaan aan de vereisten die zijn opgenomen in het eerste lid van artikel 9 van het Mediabesluit 2008. De vertoning of vermelding moet passen binnen de context van het media-aanbod en mag geen afbreuk doen aan de formule of de integriteit van het media-aanbod. Daarnaast mag de vertoning of vermelding niet op een overdreven of overdadige wijze plaatsvinden en mag er geen sprake zijn van specifieke aanprijzingen van de producten of diensten.

20. Naar het oordeel van het Commissariaat is hier sprake van een vermijdbare uiting, die niet is toegestaan op grond van artikel 9, eerste lid, van het Mediabesluit 2008. Hiertoe heeft het volgende te gelden.
21. Het Commissariaat overweegt dat als een redactie een filmpje op sociale media zoekt om te tonen tijdens de uitzending, dit zoeken niet in een "live" context plaatsvindt. De redactie is vrij in haar keuze en heeft de plicht om tijdig te verifiëren dat wat zij wil tonen tijdens de uitzending, niet een commercieel product of merk bevat dat ertoe leidt dat tijdens de uitzending overdreven aandacht aan dit product of merk zal worden besteed. Door de keuze voor het filmpje heeft KRO-NCRV de niet denkbeeldige mogelijkheid aanvaard dat [xxx] over het getoonde product zou uitweiden.
22. Ook het argument van KRO-NCRV dat het filmpje enkel getoond is om te illustreren dat [xxx] veel tijd besteedt aan fitness en daarom toelaatbaar was, faalt. Dit had ook getoond kunnen worden met ofwel een andere foto of een ander filmpje, ofwel door helemaal niet te vragen naar wat hij precies doet in het betreffende filmpje. Er waren vele wijzen waarop het onderwerp fitness aan de orde had kunnen worden gesteld en de wijze die de redactie heeft gekozen, gaat te ver.
23. KRO-NCRV meent dat het gelijkheidsbeginsel in de weg staat aan oplegging van een sanctie en verwijst naar een programma van WNL, waarin een gast een dienst aanprijst waar zij zelf zakelijk bij is betrokken. In dat geval heeft het Commissariaat inderdaad geoordeeld dat de presentator op adequate wijze ingreep. Anders dan in de onderhavige situatie, had de redactie de betreffende dienst niet zelf getoond of genoemd, zodat het initiatief daartoe bij de gast zelf lag. Dat is in de onderhavige situatie niet aan de orde. Van een gelijk geval is geen sprake.

G. Bestuurlijke boete

24. Op grond van artikel 7.12, eerste lid, van de Mediawet 2008 kan het Commissariaat een bestuurlijke boete van maximaal € 225.000,00 opleggen in geval van overtreding van het bepaalde bij of krachtens artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008.
25. Voor de vaststelling van de hoogte van een op te leggen bestuurlijke boete hanteert het Commissariaat beleid dat is neergelegd in de Beleidslijn Sanctiemaatregelen 2011.
26. Het Commissariaat merkt de overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008 door KRO-NCRV in de uitzending van *Jinek* van 19 juli 2018 aan als een lichte overtreding. In dit kader is, mede gezien § 2.9 van de Beleidslijn Sanctiemaatregelen 2011, in aanmerking genomen dat de hiervoor, in paragraaf F, beschreven niet toegestane vermijdbare uiting met geringe nadruk in de uitzending voorkomt.

27. Overtreding van artikel 2.89 van de Mediawet 2008 valt volgens § 2.4 van de Beleidslijn Sanctiemaatregelen 2011 in boetecategorie A. Bij een lichte overtreding van die bepaling door een landelijke publieke media-instelling zoals KRO-NCRV hanteert het Commissariaat een boetehoogte van maximaal € 35.000,00.
28. Bij de vaststelling van de hoogte van de boete wordt vervolgens in beginsel uitgegaan van het midden van die bandbreedte. Dit komt neer op een bedrag van € 17.500,00. De aanwezigheid van boeteverhogende of boeteverlagende omstandigheden kan leiden tot verhoging of verlaging van dit bedrag.
29. Het Commissariaat heeft in november 2017 een waarschuwing gegeven aan KRO-NCRV wegens overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008. Het Commissariaat ziet aanleiding om dit als boeteverhogende omstandigheid in aanmerking te nemen. Van overige feiten of omstandigheden die aanleiding geven om de boete te verhogen of verlagen, is het Commissariaat niet gebleken.
30. Voormelde omstandigheid in aanmerking genomen, verhoogt het Commissariaat het als uitgangspunt gehanteerde boetebedrag van € 17.500,00 tot een bedrag van € 20.000,00. Het Commissariaat acht de hoogte van deze boete evenredig aan de ernst van de overtreding door KRO-NCRV.

H. Conclusie

31. Gelet op het voorgaande legt het Commissariaat KRO-NCRV wegens overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008 een boete op van € 20.000,00.

I. Publicatie

32. Het Commissariaat zal de volledige tekst van dit besluit, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en vertrouwelijke bedrijfsgegevens, openbaar maken door publicatie op zijn website. De publicatie vindt plaats veertien dagen nadat het besluit op de in artikel 3:41 van de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze is bekendgemaakt. Het Commissariaat ziet daartoe geen belemmering op grond van artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur.

J. Besluit

33. Op grond van het voorgaande besluit het Commissariaat als volgt:
 - I. Het Commissariaat legt aan KRO-NCRV een boete op van € 20.000,00 wegens overtreding van artikel 2.89, eerste lid, aanhef en onder b, van de Mediawet 2008.

- II. Het Commissariaat maakt de volledige tekst van dit besluit, veertien dagen na de voorgeschreven bekendmaking daarvan, met uitzondering van de daarin vermelde persoonsgegevens en vertrouwelijke bedrijfsgegevens, openbaar door publicatie op zijn website.

Hilversum, 12 maart 2019

Hoogachtend,
COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA,

prof. mr. dr. Madeleine de Cock Buning
voorzitter

drs. Eric Eljon
commissaris

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan de natuurlijke persoon of rechtspersoon wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, daartegen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt, een bezwaarschrift indienen bij het Commissariaat voor de Media.

Bijlage 1 – Wettelijk kader

Artikel 2.89 van de Mediawet 2008

“1. Tenzij dit bij of krachtens deze wet is toegestaan, bevat het media-aanbod van de publieke mediadiensten geen:

a. reclame- of telewinkelboodschappen; en
b. vermijdbare andere uitingen die onmiskenbaar tot gevolg hebben dat de afname van producten of diensten wordt bevorderd.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald in welke gevallen vermijdbare uitingen zijn toegestaan en wanneer uitingen onvermijdbaar zijn.”

Artikel 7.11 van de Mediawet 2008

“1. Het Commissariaat is belast met de bestuursrechtelijke handhaving van het bepaalde bij of krachtens deze wet, met uitzondering van:

a. de artikelen 2.2, eerste lid en tweede lid, onderdelen a tot en met h, j tot en met l, 2.3 tot en met 2.27, 2.29 tot en met 2.33, 2.34a tot en met 2.34j, 2.36 tot en met 2.41, 2.53 tot en met 2.57, 2.59, 2.60, 2.60a tot en met 2.60o, 2.125 tot en met 2.131, 2.143 tot en met 2.145, 2.148a, 2.149, 2.150, eerste lid, 2.151, eerste lid, 2.166 tot en met 2.168, 2.180 tot en met 2.187, 4.2 tot en met 4.5 en 6.26; en

b. hoofdstuk 8.

(...)”

Artikel 7.12 van de Mediawet 2008

“1. Bij overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet, met uitzondering van de artikelen 2.34, eerste lid, 2.58, onderdelen a tot en met c, en e, 2.170 en 2.170b of artikel 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht kan het Commissariaat aan de overtreder een bestuurlijke boete opleggen van ten hoogste € 225 000 per overtreding.

(...)”

Artikel 7 van het Mediabesluit 2008

“In [paragraaf 2 van het Mediabesluit 2008] wordt onder «vermijdbare uitingen» verstaan vermijdbare uitingen anders dan reclame- of telewinkelboodschappen die onmiskenbaar tot gevolg hebben dat de afname van producten of diensten wordt bevorderd.”

Artikel 8 van het Mediabesluit 2008

“Uitingen anders dan reclame- of telewinkelboodschappen zijn onvermijdbaar, als het uitingen betreft die behoren tot het normale straatbeeld en die zonder opzet en zonder nadruk gedurende enkele seconden in het media-aanbod voorkomen.”

Artikel 9 van het Mediabesluit 2008

“1. In media-aanbod van informatieve of educatieve aard zijn vermijdbare uitingen in de vorm van het tonen of vermelden van een product of dienst toegestaan, mits:

a. de vertoning of vermelding past binnen de context van het media-aanbod;
b. de vertoning of vermelding geen afbreuk doet aan de formule of de integriteit van het media-aanbod;

c. de vertoning of vermelding niet op een overdreven of overdadige wijze plaatsvindt; en
d. er geen sprake is van specifieke aanprijzingen van deze producten of diensten.

(...)”

Artikel 10 van het Mediabesluit 2008

“1. Onverminderd artikel 9 mag media-aanbod van informatieve of educatieve aard vermijdbare uitingen in de vorm van het tonen of vermelden van namen of (beeld)merken

van bepaalde producten of diensten of van namen van bedrijven of instellingen bevatten. Op deze uitingen is artikel 9, eerste lid, van overeenkomstige toepassing.
(...)"

Artikel 5:53 van de Algemene wet bestuursrecht

"1. Dit artikel is van toepassing indien voor de overtreding een bestuurlijke boete van meer dan € 340 kan worden opgelegd, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

2. In afwijking van artikel 5:48 wordt van de overtreding steeds een rapport of proces-verbaal opgemaakt.

3. In afwijking van afdeling 4.1.2 wordt de overtreder steeds in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen."